

مطالعه عوامل مؤثر بر بروز رفتار وندالیسم در بین دانش‌آموزان:

فرا تحلیل پژوهش‌های سال‌های ۱۳۷۸ الی ۱۴۰۰

سید علی میرلوحی^۱

طاها عشایری^۲

طاهره جهان پرور^۳

مریم امین^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: وندالیسم دانش‌آموزی، مسئله اجتماعی به معنای رفتار مخربانه؛ اخلاق‌گرا نه و غیرقانونی با هدف ضربه زدن به اموال عمومی و نظم اجتماعی است. هدف اصلی پژوهش مطالعه عوامل مؤثر بر رفتار وندالیسم در بین دانش‌آموزان است. روش پژوهش فرا تحلیل (cma2)؛ جامعه آماری (۴۵ مورد)؛ حجم نمونه ۲۳ پژوهش؛ روش نمونه‌گیری از نوع عمدی و غیر احتمالی؛ بازه زمانی ۱۳۷۸ الی ۱۴۰۰ است. نتایج نشان می‌دهد که در سطح خرد (عوامل خانوادگی: انسجام خانوادگی، حمایت عاطفی خانوادگی، جامعه‌پذیری در خانواده، پایگاه اقتصادی-اجتماعی، سرمایه فرهنگی)، میانه (عوامل مدرسه-ای: تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی، احساس تعلق اجتماعی، اعتماد اجتماعی، کنترل اجتماعی، سرمایه اجتماعی) و در سطح کلان (عوامل جامعه‌ای: نارضایتی اجتماعی، محرومیت نسبی، هم‌نشینی افتراقی، آنومی اجتماعی-سیاسی) بر رفتار وندالیسم دانش‌آموزان تأثیر معنی‌داری دارد. نتیجه: در نهایت با اصلاح و مدیریت الگوهای آموزشی مدرسه؛ تقویت ساختار نهاد خانواده و کاهش مشکلات جامعه (فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی) می‌توان از بروز رفتار وندالیسم جلوگیری کرد. **واژگان کلیدی:** آنومی اجتماعی؛ دانش‌آموزان؛ هویت قومی؛ وندالیسم.

۱- کارشناسی ارشد حقوق خصوصی و معارف اسلامی دانشگاه امام صادق (ع)، تهران ایران.

۲- عضو هیئت‌علمی گروه تاریخ و جامعه‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل.

۳- دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، تهران ایران.

۴- دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی گروه‌های اجتماعی، دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات تهران.

مقدمه

رفتار وندالیسم، در بین دانش‌آموزان، مسئله‌ای اجتماعی-فرهنگی بسیار پیچیده‌ای است (نوربها، ۱۳۷۷: ۱۴). این دوران، دوره‌ای بحرانی است که در صورت عدم پیشگیری و مدیریت آن، باعث آسیب‌های خانوادگی می‌شود (جمشیدی، ۱۳۸۰: ۴۸؛ کرد کریمی و روشنائی، ۱۳۹۵: ۷۴). اوج تبه‌کاری در طول عمر آدمی، همین سنین دوران دانش‌آموزی است (زیگل، ۱۹۹۸: ۱۸۱). ظهور پدیده وندالیسم در این گروه اجتماعی؛ باعث ناکامی تحصیلی، گرایش به بزهکاری اجتماعی و افزایش خودکشی می‌شود (مشکانی و همکاران، ۱۳۸۳: ۲۴۰). وندالیسم، جنایتی خرد و از انواع بزهکاری‌های نوجوانان (محسنی تبریزی، ۱۳۸۳: ۱) است که شامل وندالیسم خفیف (دیوارنویسی، رنگ‌پاشی روی تابلوها، پنجر کردن خودروها، خط انداختن خودروهای پارک‌شده، یادگاری نوشتن روی تنه درختان، آثار تاریخی و...) تا شدید (مانند شکستن شیشه‌های مغازه‌ها و غارت آن‌ها در هرج‌ومرج‌ها) است (احمدی، ۱۳۸۴: ۱۲۹). گروه دانش‌آموزی، به دلیل شرایط محیطی و فضای آموزشی؛ از طریق هم‌نشینی افتراقی؛ با رفتارهای خرابکارانه، زورگویی و قلدری آشنا می‌شوند (نبوی و همکاران، ۱۳۹۰: ۷۰؛ هاسکل ۲ و یابلونسکی^۳، ۱۹۷۴: ۲۷۲؛ احمدی، ۱۹۹۶: ۲۲۹). این پدیده در میان طبقات پایین جامعه که محرومیت اجتماعی را تجربه کرده‌اند، شایع است (احمدی، ۱۳۸۸: ۸۸؛ رفیع پور، ۱۳۷۷: ۳۹۴) استانی هال ۴ رفتارهای نابهنجار نوجوانان را در دوران بلوغ شامل: ۱. کژسازگاری (دروغ‌گویی و تنبلی)؛ ۲. ناسازگاری (فرار از مدرسه و منزل)؛ ۳. خطاکاری (صدمه زدن به اشخاص و اشیا) و ۴. بزهکاری (اعتیاد و دزدی) می‌داند (کرباسی، ۱۳۷۴: ۴۰). نظریه فشار ساختاری^۵ رفتار وندالیسم را نتیجه فشارهای اجتماعی می‌داند (محبی، ۱۳۸۲: ۱۳؛ قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۹). فشارهایی که باعث تخریب اموال عمومی می‌گردد (جان حسنی، ۱۳۸۷: ۱۴؛ فرجاد، ۱۳۸۲: ۲۶). دانش‌آموزان مهم‌ترین گروه اجتماعی و تشکیل‌دهنده بینان مدیریتی آینده جامعه محسوب می‌شوند، تربیت، جامعه‌پذیری، الگوپذیری فرهنگی مناسب در این دوره سنی و مقطع تحصیلی، باعث ایجاد آینده سالم و بهنجار اجتماعی می‌گردد و تضمین‌کننده سلامت اجتماعی جامعه است. هرچه مدیریت در سطح

^۱ Siegel.^۲ Molly Haskell.^۳ Yablonsky,^۴ Stanley hall.^۵ Structural Strain Theory

کلان، میانه و خرد در این زمینه با دقت بیشتری صورت گیرد؛ احتمال بروز رفتارهای وندالیسم در آن‌ها کاهش می‌یابد. درباره دلایل ظهور وندالیسم در بین دانش‌آموزان تحقیقات مختلفی تا ۱۴۰۰ صورت گرفته است. این پژوهش‌ها دارای نتایج پراکنده هستند، هدف اصلی تحقیق حاضر، ترکیب نتایج تحقیقات در قالب اندازه اثر است. بر این اساس هدف صلی پژوهش عبارت است:

- مطالعه عوامل مؤثر بر بروز رفتار وندالیسم در بین دانش‌آموزان
- برآورد اندازه اثر متغیرهای میانجی-تعدیلگر بر بروز رفتار وندالیسم در بین دانش‌آموزان
- ارائه سیاست‌گذاری فرهنگی-اجتماعی مقابله با بروز رفتار وندالیسم در بین دانش‌آموزان

مبانی و رویکردهای نظری

وندالیسم: وندالیسم، تخریب آزادانه و ارادی محیط، بدون کسب نفع شخصی است که نتایج این اعمال هم به‌وسیله عاملان آن و هم به‌وسیله قربانیان، با توجه به هنجارهای حاکم بر آن موقعیت، خسارت یا زیان تلقی می‌شود (قنبری و همکاران، ۱۳۹۵). وندالیسم روشی برای ابراز سرخوردگی، انتقام گرفتن، نشان دادن خشم و یا جلب توجه به یک موضوع خاص است ورون (۲۰۰۷). وندالیسم عبارت از تخریب عمدی یا امحای دارایی‌ها و تجهیزات فیزیکی است که در تملک فرد تخریب‌کننده قرار ندارند (یفات هیچرا، ۱، کلر ۲ و کنزویچ، ۳، ۲۰۱۹؛ باتی ۴ و پیرس ۵، ۲۰۱۶؛ یاوازی ۶ و کولگلو، ۷، ۲۰۱۱). کوهن گونه‌های وندالیسم را به ۵ دسته تقسیم کرده است:

۱. وندالیسم اکتسابی: فرد برای به‌دست‌آمده پول و اموال مرتکب این نوع وندالیسم می‌شود.
۲. وندالیسم ماهرانه: فرد به‌صورت آگاهانه، برای رسیدن به اهدافی مثل ترویج یک ایدئولوژی یا جلب توجه به خاطر دلایل مختلف، مرتکب وندالیسم می‌شود.
۳. وندالیسم کینه‌جویانه: فرد برای انتقام یا تلافی مرتکب وندالیسم می‌شود.
۴. وندالیسم مخرب: فرد به خاطر تفریح و کسب لذت از طریق تخریب اموال، به وندالیسم روی می‌آورد.

^۱ Pfattheicher.

^۲ Keller.

^۳ Knezevic.

^۴ Bhati.

^۵ Pearce.

^۶ Yavuz.

^۷ Kuloğlu.

۵. وندالیسم نمایشی: فرد مرتکب عمل وندالیستی می‌شود، نه باهدف تحمیل خسارت و آسیب‌رسانان، بلکه برای نشان دادن مهارت و قدرت. ساندرز معتقد است اکثر وندال‌ها در سنین دانش‌آموزی یا جوانی قرار دارند (علیوردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۵)

دیدگاه نظری پژوهش:

میلر: فرهنگ طبقه پایین ۱ را درباره بزهکاری و انجام رفتارهای وندالیسم بکار برد (صارمی، ۱۳۸۰: ۱۲۸). عمده هنجارهای انحرافی، متعلق به همین طبقه بوده و دلایل آن محرومیت نسبی، ضعف مکانیسم کنترل، آشفتگی فرهنگی و فقر فرهنگی است. هدف این طبقه از رفتار وندالیسم، کسب وجهه و شهرت اجتماعی است و برای مخالفت با هنجارهای فرهنگی طبقه متوسط و بالا به آن مرتکب می‌شوند. دو عامل الف. تمایل به تعلق در گروه همسالان و ب. دستیابی به مقام و شهرت از طریق هنجارهای گروهی همسالان در گرایش دانش‌آموزان ۲ طبقه پایین به بزهکاری ۳ مؤثر است (احمدی، ۱۳۷۷: ۷۶؛ قنادان و همکاران، ۱۳۷۶: ۲۰۶).

ساترلند: وی از نظریه انتقال فرهنگی ۴ یا هم‌نشینی افتراقی برای تحلیل وندالیسم استفاده کرده است. رفتارهای ناهنجارانه؛ در اثر تعامل اجتماعی با الگوهای خرده‌فرهنگی ظهور می‌کند (کوهن، ۱۳۸۶: ۱۷۷). پیوند افتراقی همان تداعی ناموزون، معاشرت خلاف عرف، معاشرت‌های ترجیحی، حشرونشر افتراقی، معاشرت با اغیار، پیوند ناهمگون یا معاشرت با دوستان ناباب؛ مهم‌ترین عامل انتقال بزهکاری است (ستوده، ۱۳۸۵: ۱۴۹؛ فرجاد: ۱۳۹۱: ۱۷۸؛ احمدی، ۱۳۸۸: ۹۴؛ شایان‌مهر، ۱۳۷۷: ۸۴؛ کیان‌فر، ۱۳۷۷: ۶۴).

هیرشی: وی از مفهوم کنترل اجتماعی ۵ در فهم بزهکاری استفاده کرده است. شکسته شدن؛ پیوندهای اجتماعی (سرمایه اجتماعی)؛ به فردگرایی منجر می‌شود. فرد در این فرایند اجتماعی؛ فرصت‌های بزه را می‌آموزد (بوهم و وگل، ۲۰۱۱: ۱۰۶). کاهش قیودهای اخلاقی-اجتماعی؛ کاهش اقتدار نظام خانواده بر فرد (گوتفردسون و هیرشی، ۱۹۹۰: ۶۷؛ هیرشی، ۱۹۶۹: ۱۶)؛ ضعف نظام خویشاوندی و بحران روابط اجتماعی (سخاوت، ۱۳۸۳: ۷۵)؛ تعلق فرد به حلقه‌های خرده‌فرهنگی

^۱ lowest class of people culture.

^۲ Student.

^۳ Delinquency.

^۴ Cultural transmission.

^۵ Social control.

(کوهن، ۱۹۵۵: ۲۶) و ضعف سرمایه اجتماعی خانوادگی (صدیق سروستانی، ۱۳۸۳: ۱۳): باعث ظهور رفتارهای مخرب و پرخطر در جوانان می‌گردد. پیشینه تجربی پژوهش (جهت انجام فراتحلیل) پژوهش‌های صورت گرفته درباره وندالیسم در بین دانش‌آموزان در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول شماره ۱: پیشینه تجربی پژوهش

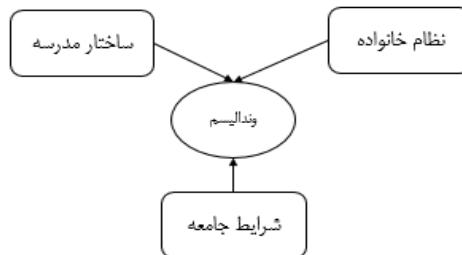
نویسندگان	استان	هویت قومی
سپهوند و همکاران (۱۳۹۹)	لرستان	لر
قاسم‌زاده اجیرلو و همکاران (۱۳۹۹)	اردبیل	ترک
حسینی و همکاران (۱۳۹۸)	لرستان	لر
ساربان و رضایی (۱۳۹۸)	اردبیل	ترک
کمربیگی و جهان‌فر (۱۳۹۸)	ایلام	کرد
نامداری (۱۳۹۸)	لرستان	لر
عابدینی و جعفری (۱۳۹۷)	اردبیل	ترک
دره کردی و همکاران (۱۳۹۶)	خوزستان	عرب
میرزایی و همکاران (۱۳۹۶)	کردستان	کرد
افشانی و جواهرچیان (۱۳۹۵)	یزد	فارس
سخایی و همکاران (۱۳۹۵)	تهران	فارس
کرد کریمی و روشنائی (۱۳۹۵)	همدان	فارس
کریمی و فرهنگد (۱۳۹۵)	چهارمحال و بختیاری	لر
گلچین و آقازاده (۱۳۹۴)	تهران	فارس
اله یاری و حسینی (۱۳۹۳)	کرمانشاه	کرد
حسین‌زاده و همکاران (۱۳۹۳)	خوزستان	عرب
ظهیری نیا (۱۳۹۳)	هرمزگان	بلوچ
گلچین و حیدری (۱۳۹۳)	لرستان	لر
سیاهپوش و همکاران (۱۳۹۲)	خوزستان	عرب
عباسی و همکاران (۱۳۹۲)	لرستان	لر
مطلق و ندری (۱۳۹۲)	لرستان	لر
علمی و خوشرو (۱۳۹۱)	آذربایجان غربی	ترک
علیوردی‌نیا و حیدری (۱۳۹۱)	کهگیلویه و بویراحمد	لر
میرفردی و همکاران (۱۳۹۱)	کهگیلویه و بویراحمد	لر
نبوی و همکاران (۱۳۹۱)	خوزستان	عرب
نواح و کوبایی (۱۳۹۱)	خوزستان	عرب
امیری‌نژاد و رمضان علیزاده (۱۳۹۰)	خوزستان	عرب
حیدری و پارسامهر (۱۳۹۰)	خوزستان	عرب

سامانیان (۱۳۹۰)	خراسان شمالی	فارس
نبوی و همکاران (۱۳۸۹)	خوزستان	عرب
عادل‌راد (۱۳۸۷)	بوشهر	فارس
براتیان (۱۳۸۶)	خوزستان	عرب
محمدی بلبان‌آباد (۱۳۸۴)	کردستان	کرد
احمدی و همکاران (۱۳۸۰)	فارس	فارس
نیک‌اختر (۱۳۷۸)	فارس	فارس

نقد و بررسی و نوآوری پژوهش

وندالیسم پدیده اجتماعی است که علت جامعه‌شناختی دارد. جوامع مختلف با رفتارهای وندالیسم مواجه هستند. تخریب اموال عمومی، عدم تعلق اجتماعی به منابع محیطی و شکستن آن، ترسیم علائم نابهنجار در دیوار، اماکن عمومی، دستشویی، فحش‌های رکیک و غیراخلاقی در صندلی اتوبوس، مدارس یا مشاهده رفتارهای غیراخلاقی در انتظار عمومی نشانه‌های رفتار وندالی هستند که در ذات اجتماع نیست، بلکه ناشی از شرایطی است که افراد را به این‌گونه رفتارها سوق می‌دهد، در ایران، نتایج مطالعات و مشاهدات تجربی حکایت از رواج این پدیده دارد، به‌ویژه در مدارس در مقاطع راهنمایی و دبیرستان به دلایل شرایط حساس گذار سنی از یک‌طرف، فشارهای محیطی، محرومیت‌ها و تضادهای انباشته‌شده در افراد این مسئله شدت بیشتری دارد. نوآوری پژوهش حاضر در تجمیع مطالعات صورت گرفته و ارائه یک سیاست‌گذاری کلی برحسب نتایج ترکیبی است.

مدل نظری پژوهش

شکل ۱: مدل نظری پژوهش

روش پژوهش

روش انجام تحقیق از نوع فراتحلیل کمی (CMA2) است که محقق با استفاده از مرور ادبیات و تحقیقات صورت گرفته در بازه زمانی ۱۳۷۸ الی ۱۴۰۰، با محوریت وندالیسم در بین دانش‌آموزان، از جامعه آماری ۴۵ سند تحقیقی بعد از غربال؛ حجم نمونه ۲۳ تحقیق را شناسایی و بعد از کنترل از حیث روشی، اعتبار، روایی و یافته‌های علمی، آن‌ها را برحسب روش، حجم نمونه، ضرایب همبستگی و سطح معنی‌داری، جامعه آماری، سال و غیره دسته‌بندی و سازمان‌دهی کرده است. مقالات فراتحلیل از پایگاه‌های اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، بانک اطلاعات نشریات کشور، پایگاه مجلات تخصصی نورمگز و مگیران؛ اخذ شده است. ملاک ورود در این تحقیق وجود ضرایب همبستگی؛ حجم نمونه؛ سطح معنی‌داری تحقیقات و ملاک خروج (کیفی بودن و اسنادی بودن مقاله؛ فقدان اطلاعات آماری الزامی مانند ضریب همبستگی، سال تحقیق، حجم نمونه و همچنین تردید در روایی و پایایی) بوده است، بعد از تهیه ملاک‌های ورود؛ آن‌ها وارد نرم‌افزار شده و اندازه اثر نهایی هر پژوهش و اثر نهایی کل به‌وسیله فرمول فیشر و کوهن برآورد شده است. برای تشخیص همگنی یا ناهمگنی تحقیقات فوق، از نمودار کیفی، آزمون Q استفاده شده و بعد از اثبات فرض ناهمگونی بین مطالعات از متغیر تعدیلگر (زمینه‌ای) برای سنجش میزان اثر آن بر وندالیسم استفاده شده است. خلاصه پژوهش فراتحلیل در جدول ۳ آمده است.

جدول شماره ۲: خلاصه پژوهش فراتحلیل

نویسنده	شیوه	نوع جامعه	حجم نمونه
سپهوند و همکاران (۱۳۹۹)	هدفمند	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۴
قاسم‌زاده و همکاران (۱۳۹۹)	طبقه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۶۲
حسینی و همکاران (۱۳۹۸)	خوشه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۷۱۴
ساربان و رضایی (۱۳۹۸)	تمام شماری	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۳۲
کمریگی و جهان‌فر (۱۳۹۸)	تصادفی ساده	دانش‌آموزان دبیرستانی	۲۱۰
نامداری (۱۳۹۸)	طبقه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۸۴
عابدینی و همکاران (۱۳۹۷)	طبقه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۰۱
دره کردی و همکاران (۱۳۹۶)	خوشه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۸۴
میرزایی و همکاران (۱۳۹۶)	تصادفی	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۰۰
افشانی و جواهرچیان (۱۳۹۵)	خوشه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۶۳۵
سختایی و همکاران (۱۳۹۵)	خوشه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۸۴
کرد کریمی و روشنائی (۱۳۹۵)	تصادفی	دانش‌آموزان دبیرستانی	۴۰۰
کریمی و فرهمند (۱۳۹۴)	خوشه‌ای	دانش‌آموزان دبیرستانی	۳۶۰

۴۰۷	دانش‌آموزان دبیرستانی	تصادفی	گلچین و آقازاده (۱۳۹۴)
۳۵۷	دانش‌آموزان راهنمایی	خوشه‌ای	اله یاری و حسینی (۱۳۹۳)
۲۰۰	دانش‌آموزان راهنمایی	خوشه‌ای	حسین‌زاده و همکاران (۱۳۹۳)
۳۴۰	دانش‌آموزان راهنمایی	تصادفی	گلچین و حیدری (۱۳۹۳)
۲۵۳	دانش‌آموزان دبیرستانی	خوشه‌ای	ظهیری نیا (۱۳۹۳)
۲۸۰	دانش‌آموزان دبیرستانی	تصادفی	سیاهپوش و همکاران (۱۳۹۲)
۳۰۰	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	عباسی و همکاران (۱۳۹۲)
۳۷۶	دانش‌آموزان ابتدایی	خوشه‌ای	مطلق و ندری (۱۳۹۲)
۳۹۲	دانش‌آموزان ابتدایی	طبقه‌ای	علی‌وردی‌نیا و حیدری (۱۳۹۱)
۲۸۶	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	علمی و خوشرو (۱۳۹۱)
۳۱۸	دانش‌آموزان دبیرستانی	خوشه‌ای	میرفردی و همکاران (۱۳۹۱)
۳۸۵	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	نبوی و همکاران (۱۳۹۱)
۴۰۰	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	نواح و کویایی (۱۳۹۱)
۳۶۴	دانش‌آموزان راهنمایی	طبقه‌ای	امیری‌نژاد و علیزاده (۱۳۹۰)
۳۷۶	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	حیدری و پارسامهر (۱۳۹۰)
۳۸۵	دانش‌آموزان دبیرستانی	خوشه‌ای	سامانیان (۱۳۹۰)
۳۸۶	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	نبوی و همکاران (۱۳۸۹)
۳۷۷	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	عادل‌راد (۱۳۸۷)
۳۸۶	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	براتیان (۱۳۸۶)
۴۲۶	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	محمدی بلبان‌آباد (۱۳۸۴)
۶۵۰	دانش‌آموزان دبیرستانی	طبقه‌ای	احمدی و همکاران (۱۳۸۰)
۵۲۷	دانش‌آموزان دبیرستانی	خوشه‌ای	نیک‌اختر (۱۳۷۸)

یافته‌های پژوهش

نتایج پژوهش در دو بخش توصیفی و تحلیلی ارائه شده است.

الف. توصیفی

- ۸۷٫۸ درصد از پژوهش از نوع مقاله علمی-پژوهشی و ۱۲٫۲ درصد از رساله کارشناسی ارشد و دکتری هستند.
- ۱۱٫۴ درصد (۴ مورد) دانش‌آموزان راهنمایی؛ ۵٫۸ درصد (۲ مورد) ابتدایی و ۸۲٫۸ درصد (۲۹ مورد) دانش‌آموزان دبیرستانی بوده است.

- ۱۴,۲ درصد (مورد ۵) از نوع تصادفی؛ ۳۷,۱ درصد (مورد ۱۳) از نوع خوشه‌ای؛ ۴۲,۸ درصد (مورد ۱۵) طبقه‌ای؛ ۲,۸ درصد (مورد ۱) به صورت هدفمند و ۲,۸ درصد (مورد ۱) به صورت تمام شماری بوده سات.

- ۱۱,۴ درصد (مورد ۴) متعلق به قوم ترک، ۲۲,۸ درصد (مورد ۸) به قوم فارس؛ ۱۴,۲ درصد (مورد ۵) به قوم کرد؛ ۲۲,۸ درصد (مورد ۸) به قوم عرب؛ ۲,۸ درصد (مورد ۱) به بلوچ؛ ۲۵,۷ درصد (مورد ۹) به قوم لر تعلق دارد.

- ۵,۷ درصد (مورد ۲) به استان‌های توسعه‌یافته؛ ۸,۵ درصد (مورد ۳) به درحال توسعه و ۸۵,۷ درصد (مورد ۳۰) به جامعه کم توسعه تعلق دارد.

- ۶۰ درصد (مورد ۲۱) به لحاظ جنسیت دانش‌آموزان پسر و ۴۰ درصد (مورد ۱۴) دانش‌آموزان دختر هستند.

ب. تحلیلی

اندازه اثر پژوهش

جدول شماره ۳: اندازه اثر پژوه

نتایج آماری					عوامل		
sig	Z	حد بالا	حد پایین	اندازه اثر			
۰,۰۰۱	۹,۶۷۳	۰,۶۸۹	۰,۴۵۶	۰,۲۸۵	انسجام خانوادگی حمایت عاطفی خانوادگی جامعه‌پذیری در خانواده پایگاه اقتصادی-اجتماعی سرمایه فرهنگی	سطح خرد	خانوادگی
۰,۰۰۲	۳,۶۱۲	۰,۸۲۶	۰,۱۰۵	۰,۱۶۸			
۰,۰۰۱	۷,۰۳۲	۰,۴۹۰	۰,۲۷۸	۰,۲۱۴			
۰,۰۰۰	۴,۶۵۱	۰,۴۳۱	۰,۱۸۶	۰,۳۱۴			
۰,۰۰۰	۱۰,۲۰۷	۰,۶۳۸	۰,۲۵۱	۰,۱۸۷			
۰,۰۰۱	۲,۰۲۵	۰,۸۳۹	۰,۱۴۶	۰,۲۰۰	تعامل اجتماعی مشارکت اجتماعی احساس تعلق اجتماعی اعتماد اجتماعی سرمایه اجتماعی (کلی) کنترل اجتماعی	میان	مدرسه‌ای
۰,۰۰۳	۳,۱۷۴	۰,۸۶۲	۰,۲۱۳	۰,۱۷۵			
۰,۰۰۰	۴,۶۴۱	۰,۹۵۱	۰,۳۴۸	۰,۲۵۸			
۰,۰۰۲	۷,۹۲۶	۰,۵۷۴	۰,۱۹۲	۰,۱۰۶			
۰,۰۰۰	۴,۶۵۱	۰,۴۳۱	۰,۱۸۶	۰,۳۱۴			
۰,۰۰۰	۹,۳۵	۰,۸۹۷	۰,۲۱۱	۰,۳۶۲	نارضایتی اجتماعی محرومیت نسبی هم‌نشینی افتراقی آنومی اجتماعی-سیاسی	کلان	جامعه‌ای
۰,۰۰۵	۳,۷۰۴	۰,۸۸۴	۰,۱۶۸	۰,۲۹۴			
۰,۰۰۲	۶,۰۹۳	۰,۵۴۸	۰,۱۴۲	۰,۱۰۹			
۰,۰۰۱	۱۱,۷۴۱	۰,۹۵۲	۰,۲۷۹	۰,۳۵۲			
۰,۰۰۳	۸,۴۳۱	۰,۶۲۹	۰,۲۰۵	۰,۱۸۴			

بر اساس یافته‌های جدول فوق، نتایج پژوهش در سه سطح کلان، میانه و خرد و بر اساس سه محور زیر نشان داد که:

الف) سطح خرد (عوامل خانوادگی):

- بین انسجام خانوادگی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,285$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین حمایت عاطفی خانوادگی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,168$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین جامعه‌پذیری در خانواده و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,214$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین پایگاه اقتصادی-اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,314$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین سرمایه فرهنگی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,187$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

ب) سطح متوسط (عوامل مدرسه‌ای):

- بین تعامل اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,200$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین مشارکت اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,175$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین احساس تعلق اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,258$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین اعتماد اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,106$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین سرمایه اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,314$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین کنترل اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,362$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

ج) سطح کلان (عوامل جامعه‌ای):

- بین نارضایتی اجتماعی و رفتار وندالیسم دانش‌آموزی ($\text{Effect size} = 0,294$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین محرومیت نسبی و رفتار وندالیسم دانش آموزی ($\text{Effect size} = 0,109$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین هم‌نشینی افتراقی و رفتار وندالیسم دانش آموزی ($\text{Effect size} = 0,352$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین آنومی اجتماعی-سیاسی و رفتار وندالیسم دانش آموزی ($\text{Effect size} = 0,184$) رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- تأثیر کلی شاخص‌ها بر وندالیسم

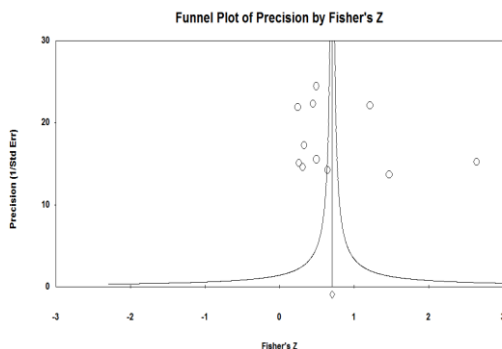
جدول شماره ۴: اثر کل شاخص‌ها بر وندالیسم

شاخص کلی	گزارش آماری			
	sig	Z	upper	lower
عوامل روانی	0,000	10,910	0,391	0,102
عوامل فرهنگی	0,000	5,561	0,488	0,291
عوامل تعاملی-ارتباطی	0,000	3,081	0,207	0,191
عوامل اقتصادی	0,000	7,128	0,376	0,218
عوامل هویتی	0,000	11,360	0,602	0,318
عوامل خانوادگی	0,000	6,874	0,390	0,200
عوامل کالبدی-محیطی	0,000	12,041	0,264	0,165
عوامل سرمایه اجتماعی	0,000	9,741	0,312	0,188
عوامل جمعیتی	0,000	3,06	0,110	0,028
اثرکل شاخص	0,001	11,365	0,837	0,461

نتایج نشان می‌دهد که عوامل خانوادگی ($0,378$)؛ سرمایه اجتماعی ($0,388$)؛ فرهنگی ($0,300$)؛ عوامل روانی ($0,319$) دارای تأثیر بالا؛ عوامل تعاملی-ارتباطی ($0,276$)؛ کالبدی-محیطی ($0,298$)؛ دارای تأثیر متوسط و عوامل اقتصادی ($0,118$)؛ هویتی ($0,109$)؛ جمعیتی ($0,102$) دارای اثر سطح پایینی بر گرایش به وندالیسم در بین دانش آموزان است.

نمودار کیفی (بررسی میزان همگنی و ناهمگنی پژوهش)

در رگرسیون اگر مقدار فیشر و نحوه پراکندگی اطراف خط نشان می‌دهد که مطالعات تا چه اندازه همگن هستند، مطابق پراکندگی نقاط اطراف خط شیب، مطالعات فوق همگن نیستند، به دلیل تفاوت‌های جغرافیایی، زمان اجرا، نویسندگان یا نوع جامعه آماری موردتحقیق دارای اختلاف و واریانس هستند. در این نمودار، در صورت عدم وجود سوگیری انتشار، مطالعات انجام‌شده به صورت متقارن در اطراف اندازه اثر ترکیبی توزیع می‌شوند.

نمودار شماره ۱: رگرسیون اگر برای میزان همگنی و ناهمگنی پژوهش

آزمون Q

این آزمون برای همگنی و ناهمگنی مطالعات بکار می‌برود. دو فرض اساسی مطرح می‌کند:

۱. فرض صفر: بین مطالعات تحت بررسی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.
۲. فرض خلاف: بین مطالعات تحت بررسی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

در صورتی همگنی مطالعات، از اندازه ثابت و استفاده می‌شود، نتایج حاصل از تصادفی در شرایط ناهمگنی، قابلیت تعمیم بیشتری نسبت به مدل ثابت دارد.

جدول شماره ۵: آزمون Q

وضعیت همگنی مطالعات			
Q-value	df	p-value	i-squared
۸۹۱,۴۵۷	۲۲	۰,۰۰۰	۹۷,۰۱۶

با توجه به نتایج مدل با اطمینان ۹۹ درصد می‌توان گفت که فرض صفر مبتنی بر همگن بودن مطالعات رد شده و فرض ناهمگونی (عدم همگنی) پژوهش‌ها تأیید شده است. معنادار بودن $Q=۸۹۱$ نشان از وجود ناهمگنی است. مقدار مجذور i دارای مقداری بین $۰-۱۰۰$ است و ناهمگنی را به صورت درصدی نشان می‌دهد. هرچه به ۱۰۰ نزدیک‌تر، نشان‌دهنده ناهمگنی بیشتر اندازه‌های اثر پژوهش اولیه است. مقدار (۹۷) درصد مؤید این است که ۹۷ درصد تغییرات کل مطالعات به ناهمگنی بین پژوهش مربوط است. بر این مبنای باید از اثر تصادفی برای تحلیل استفاده کرد؛ یعنی این وضعیت می‌گوید که بررسی بین عوامل مؤثر بر وندالیسم، به لحاظ ویژگی تحقیقات از هم متفاوت هستند، بایستی برای مشخص کردن محل این تفاوت‌ها و واریانس از متغیر تعدیلگر استفاده کرد. نامتجانس بودن، نشانگر وجود اثر تعدیل در اندازه اثر مطالعات است. پس علاوه بر اندازه اثر، باید اثر تعدیل متغیرهای دیگر را نیز بررسی کرد.

تأثیر متغیر جنسیت در وندالیسم

جدول شماره ۶: تأثیر متغیر جنسیت در وندالیسم

تصادفی			جنسیت
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰,۰۰۰	۸,۱۰۱	۰,۱۹۸	پسر
۰,۰۰۰	۴,۳۰۲	۰,۱۲۶	دختر
۰,۰۰۰	۳,۷۴۲	۰,۲۲۵	اثر کل

نتایج نشان می‌دهد که جنسیت با رفتار وندالیسم رابطه معنی‌داری داشته و مقدار آن ۰,۲۲ است؛ در

این میان دانش‌آموزان پسر (۰,۱۹) بیشتر از دانش‌آموزان دختر (۰,۱۲) گرایش به وندالیسم دارند.

تأثیر متغیر هویت قومی در وندالیسم

جدول شماره ۷: تأثیر هویت قومی در وندالیسم

تصادفی			هویت قومی
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰,۰۰۰	۶,۵۵۴	۰,۳۸۷	ترک
۰,۰۰۰	۴,۲۲۱	۰,۳۶۵	کرد
۰,۰۰۰	۶,۰۳۳	۰,۳۹۰	فارس
۰,۰۰۰	۸,۵۱۱	۰,۳۸۱	عرب
۰,۰۰۰	۹,۳۴۱	۰,۲۰۳	بلوچ
۰,۰۰۰	۷,۲۸۰	۰,۲۷۶	لر
۰,۰۰۰	۱۰,۳۳۲	۰,۲۰۰	اثر کل

نتایج نشان می‌دهد که بین هویت قومی و وندالیسم رابطه معنی‌داری وجود دارد و مقدار اثر کلی

آن ۰,۲۰ درصد است. به لحاظ گروهی قومی، گرایش به وندالیسم در میان گروه قومی فارس (۰,۳۹)

درصد؛ ترک (۰,۳۸۷) کرد (۰,۳۶۵) و عرب (۰,۳۸۱) بیشتر و در میان گروه قومی بلوچ (۰,۲۰۳) و لر

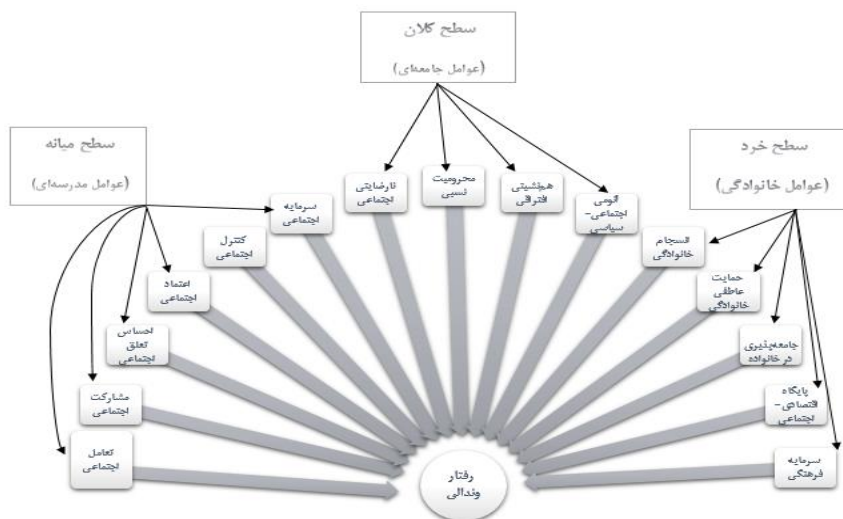
(۰,۲۷۶) متوسط است.

تأثیر متغیر سطح توسعه استان در وندالیسم

جدول شماره ۸: سطح توسعه استان در وندالیسم

تصادفی			گروه موردبررسی
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰,۰۰۰	۳,۳۳۰	۰,۱۵۵	توسعه یافته
۰,۰۰۰	۵,۴۸۱	۰,۱۳۲	درحال توسعه
۰,۰۰۰	۶,۰۹۱	۰,۱۰۰	کم توسعه
۰,۰۰۰	۸,۲۱۳	۰,۱۷۷	اثر کل

نتایج نشان می‌دهد که سطح توسعه استان با وندالیسم رابطه معنی‌داری داشته و مقدار آن برابر با ۰,۱۸ درصد است؛ در این میان میزان وندالیسم در مناطق توسعه‌یافته (۰,۱۵ درصد) و در حال توسعه (۰,۱۳ درصد) بیشتر و در مناطق کم توسعه (۰,۱۰ درصد) کمتر است. بر این اساس؛ ریشه عوامل مؤثر بر وندالیسم به شرح زیر است:

شکل شماره ۲: عوامل مؤثر بر رفتار وندالیسم

نتیجه‌گیری

وندالیسم به تخریب عمدی و آگاهانه اموال عمومی و صدمه زدن به آن باهدف اعتراض، ابراز کینه و خشم و به تعبیری انتقام‌گیری از جامعه از سوی افراد انجام می‌شود. هدف اصلی این پژوهش انجام فراتحلیل وندالیسم در بین دانش‌آموزان است که ۲۳ مورد سند جهت پژوهش انتخاب شدند. بر این اساس نتایج نشان می‌دهد که:

الف) سطح خرد (عوامل خانوادگی):

- با کاهش انسجام خانوادگی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با کاهش حمایت عاطفی خانوادگی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با افزایش اختلال در جامعه‌پذیری خانوادگی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.

- با کاهش پایگاه اقتصادی-اجتماعی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با کاهش سرمایه فرهنگی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- (ب) سطح متوسط (عوامل مدرسه‌ای):
- با کاهش تعامل اجتماعی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با کاهش مشارکت اجتماعی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با کاهش احساس تعلق اجتماعی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با کاهش اعتماد اجتماعی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با کاهش سرمایه اجتماعی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- با ضعف کنترل اجتماعی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- (ج) سطح کلان (عوامل جامعه‌ای):
- هرچه نارضایتی اجتماعی بیشتر، میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- هرچه محرومیت نسبی بیشتر، میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.
- هم‌نشینی افتراقی با خرده‌فرهنگ، گروه وندالیسم و بزهکار باعث گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان می‌شود.
- با افزایش شدت آنومی اجتماعی-سیاسی؛ میزان گرایش به وندالیسم در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.

پیشنهاد‌های پژوهش

۱. سطح خانواده:
 - ایجاد الگوی متعالی برای نظام خانواده اسلامی-ایرانی؛
 - کاهش سطح تعارض بین نسلی و ایجاد یک خانواده مطلوب و متعادل؛
 - ترویج خانواده دموکراتیک، اقناعی و گفتگو‌گرا.
۲. سطح مدرسه:
 - ایجاد تعلق محیطی در مدرسه نسبت به جامعه و محیط مدرسه؛
 - ترویج تعامل حسنه بین دبیران، مدیران و عوامل اجرایی با دانش‌آموزان؛

- تقویت روابط اجتماعی بین اولیا و مدرسه و همچنین مباحثه درباره مسائل رفتاری، شخصیتی و اخلاقی دانش آموزان و تدوین سازوکار حل این مسائل.
- ۳. سطح جامعه:
 - ایجاد ثباتی پایدار در امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و کاهش سطح انومی اجتماعی - اقتصادی
 - کاهش شکاف طبقاتی به ویژه در نهادی آموزشی (مدارس و دانشگاه)
 - کاهش مدارس نخبگان، دولتی، غیردولتی، غیرانتفاعی و در نتیجه یکسان سازی نظام آموزش
 - کاهش محرومیت نسبی در جامعه، ممانعت از شیوع حاشیه نشینی و در نتیجه آگاه سازی خانواده نسبت به خرده فرهنگ‌های پرخطر در جامعه

کتابنامه:

- احمدی، ح.؛ خواجه‌نوری، ب. و موسوی، س. م. (۱۳۸۸). عوامل مرتبط با بزهکاری دانش‌آموزان دبیرستانی، رفاه اجتماعی، ش ۱۱، ص ۳۵.
- احمدی، ح. (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی انحرافات، تهران: انتشارات سمت.
- احمدی، ح.؛ مقدس، ع.ا. و خواجه‌نوری، ب. (۱۳۸۰). بررسی تطبیقی رفتار بزهکارانه دانش‌آموزان دبیرستان‌های نظام قدیم و جدید شهر شیراز، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره ۳۲.
- افشانی، ع. و جواهرچیان، ن. (۱۳۹۵). بررسی نقش بیگانگی اجتماعی در وندالیسم در بین دانش‌آموزان دوره اول و دوم متوسطه شهر یزد، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۵، شماره ۱۳، ص ۲۴-۱.
- امیری نژاد، ح. و رمضان عزیزاده، ک. (۱۳۹۰). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر وندالیسم در بین دانش‌آموزان پسر مقطع راهنمایی ناحیه ۴ اهواز، فصلنامه دانش انتظامی خوزستان، دوره ۱، شماره ۱، ص ۱۰۴-۸۶.
- امین صارمی، ن. (۱۳۸۴). انحرافات اجتماعی و خرده‌فرهنگ‌های معارض، تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی ناجا.
- برایتیان، ع. (۱۳۸۶). شناسایی و تعیین برخی عوامل مؤثر بر بروز رفتار وندالیستی در میان دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهر ایذه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی شوشتر.
- توسلی، غ. (۱۳۸۲). مشارکت اجتماعی در شرایط جامعه آنومیک، انتشارات: دانشگاه تهران.
- جان‌حسینی، ع. (۱۳۸۷). عوامل مؤثر بر گرایش به رفتارهای تخریب‌گرایانه در استان مازندران ۱۳۸۶، مطالعات امنیت اجتماعی.
- جمشیدی، ا. (۱۳۸۰). بررسی عوامل اجتماعی اقتصادی مؤثر بر خرابکاری اموال عمومی توسط دانش‌آموزان شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۰-۱۳۷۹، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، تهران: دانشگاه تهران.
- حسین‌زاده، ح.؛ حسینی، س.ح. و احمدی، ح. (۱۳۹۳). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر؛ مورد مطالعه: دانش‌آموزان پسر دوره راهنمایی شهر اهواز، فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی خوزستان، دوره ۳، شماره ۸، زمستان، ص ۸۶-۶۷.
- حسینی، م.؛ نوابخش، م. و رحیمی، ز. (۱۳۹۸). بررسی جامعه‌شناختی تأثیر سبک زندگی بر پرخاشگر وی وندالیسم شهری نوجوانان و جوانان استان لرستان، مجله جامعه پژوهی فرهنگی، سال ۱۰، شماره ۲، ص ۲۸-۱.

- حیدری ساریان، و. و رضایی، ن. (۱۳۹۸). مطالعه و تحلیل عوامل بهبود رفتارهای مخریانه دانش‌آموزان، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره ۱۲، شماره ۴۷، ص ۲۵-۴۸
- حیدری، ا. و پارسامهر، م. (۱۳۹۰). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر وندالیسم (مطالعه موردی: دانش‌آموزان شهرستانی شهر اهواز)، جامعه‌شناسی کاربردی، سال ۲۳، شماره پیاپی (۴۷)، شماره ۳، ص ۲۲۹-۲۰۷.
- دره کردی، ع.؛ بهروز، ن.؛ مکتبی، غ. و بشلیده، ک. (۱۳۹۶). پیش‌بینی رفتارهای تخریبی فرزندان از طریق بافت و کارکرد خانواده با میانجیگری نظم‌جویی شناختی هیجان و نظریه ذهن، پژوهش در نظام‌های آموزشی، شماره ۶۳، ص ۲۸۲-۲۶۱.
- رفیع پور، ف. (۱۳۷۷). آناتومی جامعه، تهران: شهرکت سهامی انتشار.
- سامانیان، م. (۱۳۹۰). بررسی رفتارهای وندالیستی جوانان در استان خراسان شمالی، فصلنامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد، شماره ۲۹.
- سپهوند، ر.؛ عارف نژاد، م.؛ فتحی چگنی، ف. و سپهوند، م. (۱۳۹۹). شناسایی و تبیین اثرگذارترین و اثرپذیرترین مؤلفه‌های مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان به وندالیسم با روش دیمتلفازی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان خرم‌آباد)، پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی، دوره ۱۱، شماره ۲، ص ۱۸۱-۲۰۸.
- ستوده، ه. (۱۳۸۷). آسیب‌شناسی اجتماعی، تهران: آوای نور.
- سخاوت، ج. (۱۳۸۳). جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- سختایی، ا.؛ سهراب‌زاده، م.؛ و حسینی زاده آرانی، س. س. (۱۳۹۵). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان به وندالیسم (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستانی شهر تهران)، مطالعات جامعه‌شناختی، پاییز و زمستان، شماره ۴۹، ص ۴۳۱-۴۰۵.
- سیاهپوش، ا. و حیدرآبادی، ا. (۱۳۹۲). بررسی عوامل اجتماعی در تبیین رفتارهای وندالیستی دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر اندیمشک، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال ۳، شماره ۹، ص ۴۶-۲۳.
- شایان مهر، ع. (۱۳۷۷). دائرةالمعارف تطبیقی علوم اجتماعی، تهران: کیهان
- صدیق سروسناتی، ر. (۱۳۸۳). آسیب‌شناسی اجتماعی، تهران: انتشارات آن.
- ظهیری‌نیا، م. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر تخریب‌گرایی (وندالیسم) در بین نوجوانان (دبیرستان‌های پسرانه شهرستان جاسک)؛ پایان‌نامه کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس.

- عابدینی، ص. و جعفری، ح. (۱۳۹۵). بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با گرایش به نابهنجاری اجتماعی در بین دانش‌آموزان متوسطه دوره اول شهر خلخال در سال تحصیلی ۹۴-۹۳، پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، سال ۷، شماره پیاپی ۱۲، شماره ۲ ص ۷۳-۵۲.
- عادل‌راد، ع. (۱۳۸۷). بررسی تطبیقی عوامل اجتماعی مرتبط با وندالیسم در بین دانش‌آموزان پسر شهرهای شیراز و بوشهر، رساله کارشناسی ارشد، گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه شیراز.
- عباسی، ا؛ میرزایی مهر، م. و رشنودی، ب. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر وندالیسم در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه ناحیه یک آموزش و پرورش شهرستان خرم‌آباد، فصلنامه دانش انتظامی رستان، سال ۱.
- علمی، م. و خوشرو، ر. (۱۳۹۱). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی گرایش به رفتارهای وندالیستی در بین دانش‌آموزان متوسطه شهرستان اشنویه، مطالعات علوم اجتماعی ایران، سال ۹، شماره ۳۵، ص ۱۰۶-۸۹.
- علی‌وردی‌نیا، ا؛ شارع‌پور، م. و رحمانی، س. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر وندالیسم دانشجویان از دیدگاه نظریه فشار عمومی اگنیو، پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، سال ۲، شماره ۳، ص ۷۷-۵۳.
- فرجاد، م. ح. (۱۳۹۱). آسیب‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی انحرافات، تهران: انتشارات بدر.
- قاسم‌زاده اجیرلو؛ ا؛ معینی، س. ر. و کرم‌پور، ر. (۱۳۹۹). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر وندالیسم دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر پارس‌آباد، تغییرات اجتماعی - فرهنگی، سال ۱۷، شماره ۶۶، ص ۱۱۵-۹۶.
- قاسمی، و؛ ذوالاکتاف، و. و نورعلی‌وند، ع. (۱۳۸۸). توصیف جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال، فصلنامه المپیک، سال ۱۷، شماره ۱، ص ۷۹-۶۹.
- قنادان، م؛ مطیع، ن. و ستوده، ه. (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی (مفاهیم کلیدی)، تهران: انتشارات آوای نور.
- قنبری، ا؛ طاهونی، م. و قادری، ن. (۱۳۹۵). عوامل تأثیرگذار بر بروز وندالیسم در مبلمان شهری (مطالعه موردی: شهر تبریز)، پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۴(۴)، ص ۵۸۶-۵۶۹.
- کرباسی، م. (۱۳۷۴). بررسی مشکلات و راه‌حل‌های رفتاری دانش‌آموزان مدارس راهنمایی شهر همدان، پایان‌نامه دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
- کریمی منجرمویی، ی. و فرهمند، م. (۱۳۹۵). وندالیسم و جوانان (مطالعه موردی: جوانان ۱۵-۲۰ ساله‌ی شهر لردگان)، مطالعات توسعه اجتماعی-فرهنگی، دوره ۵، شماره ۴، ص ۲۰۶-۱۸۷.
- کوهن، ب. (۱۳۸۶). درآمدی به جامعه‌شناسی، ترجمه: محسن ثلاثی، تهران: توتیا.
- کیان‌فر، ج. (۱۳۷۵). گذرگاه انتقال فرهنگ غرب به ایران، تهران: آوای نور
- کرد کریمی، ا. و روشنایی، ع. (۱۳۹۵)؛ مطالعه گونه‌شناسی و شیوع رفتارهای وندالیستی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دوره متوسطه ناحیه یک همدان)، دو فصلنامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، سال ۵، شماره ۹، ص ۷۴-۵۳.

- کمربگی، خ. و جهان‌فر، ز. (۱۳۹۸). مطلوبیت شرایط آموزشی و وندالیسم (مورد مطالعه؛ دانش‌آموزان مقطع متوسطه سرابله)؛ دانش‌انظامی ایلام، شماره ۲۹، ص ۲۸-۷.
- گلچین، م. و آقازاده، م. (۱۳۹۴). بررسی رفتارهای تخریبی دانش‌آموزان در شهر تهران، جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، سال ۴، پاییز و زمستان، شماره ۱، ص ۳۷-۹.
- گلچین، م. و حیدری، ع. (۱۳۹۳). بررسی جامعه‌شناختی رفتارهای تخریبی وندالیسم و رابطه آن با سرمایه اجتماعی در خانواده و مدرسه در دبیرستان‌های پسرانه شهر نورآباد لرستان، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی شوشتر، سال ۸، شماره ۲، پیاپی ۲، ص ۱۱۰-۷۵.
- محبی، م. (۱۳۸۲). بررسی عوامل اقتصادی - اجتماعی مؤثر بر خرابکاری به‌عنوان مقدمه‌ای بر رفتار بزهکارانه بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهرستان زرین‌دشت، رساله‌ی کارشناسی ارشد دانشگاه شهید باهنر. محسنی تبریزی، ع. (۱۳۸۳). وندالیسم، تهران: انتشارات آن.
- محمدی بلبان آبادی، ا. (۱۳۸۴). سنجش میزان وندالیسم در بررسی عوامل فردی و اجتماعی مرتبط با آن در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه، ناحیه یک شهر سنندج در سال تحصیلی ۸۴ - ۸۳، رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز.
- مشکانی، م. و مشکانی، ز. (۱۳۸۳). مجموعه مقالات مسائل اجتماعی ایران، تهران: انتشارات آگاه.
- مطلق، م. و ندردی، س. (۱۳۹۲). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان پسر به وندالیسم در محیط مدارس، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال ۱۴، شماره ۱۰.
- میرفردی، ا.؛ احمدی، س. و نیکخواه، ز. (۱۳۹۱). عوامل مؤثر گرایش به وندالیسم در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر یاسوج، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، سال ۲۳، شماره ۴۷.
- میرزایی، خ.؛ زارعی، ا. و ورزنده، ف. (۱۳۹۶). عوامل مؤثر بر وندالیسم در مدارس متوسطه شهر مریوان، کنگره علوم اسلامی انسانی، دوره ۲.
- نامداری، م. (۱۳۹۸). بررسی برخی عوامل مؤثر بر وندالیسم با تأکید بر جامعه دانش‌آموزی شهری نورآباد دلفان، پژوهش‌های معاصر در علوم و تحقیقات، سال ۱، شماره ۲، ص ۹۱-۷۳.
- نبوی، س. ع.؛ سالمیان، س. و حبیبیان، ب. (۱۳۹۰). عوامل مؤثر بر رفتار وندالیستی در میان دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان اهواز (مطالعه موردی: منطقه کوت عبدالله)، فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی - فرهنگی، سال ۱، شماره ۳.
- نبوی، س. ع.؛ ملتفت، ح. و رحیم براتیان، ع. (۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر در بروز رفتارهای وندالیستی در میان دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان ایذه، جامعه‌شناسی کاربردی، سال ۲۲، شماره پیاپی ۴۳، شماره ۳، ص ۱۰۰-۸۳.

- نواح، ع. و کوپایی، م. (۱۳۹۱). عوامل اجتماعی و شخصیتی مؤثر بر گرایش به وندالیسم در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال ۴، شماره ۲. نوربها، ر. (۱۳۷۷). جرم‌شناسی، تهران: نشر احمدی.
- نیک‌اختر، ع. (۱۳۷۸). بررسی عوامل اجتماعی — اقتصادی مؤثر بر خرابکاری به‌عنوان نوعی رفتار بزهکارانه در بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های شیراز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
- اله‌یاری، طلعت و حسینی، نامدار (۱۳۹۳). ارتباط عملکرد خانواده با رفتارهای وندالیستی دانش‌آموزان در شهر جوانرود استان کرمانشاه، فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی-فرهنگی، دوره ۳، شماره ۱، ص ۶۷-۵۳.
- Bhati, A.& Pearce, P. (2017). Tourist attractions in Bangkok and Singapore; linking vandalism and setting characteristics. *Tourism Management*, 63(2017), 15-30.
- Bohm, Robert M. & Vogel, Brenda L. (2011). *A Primer on Crime and Delinquency Theory*, Carolina Academic Press Durham, North Carolina.
- Haskell, M.R and Yablonsky, L (1974). *Juvenile Delinquency*, By Rand Mc Nelly College publish company All right reserved.
- Hirschi, Travis(1969). *Causes of delinquency*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Pfattheicher, S. Keller, J. & Knezevic, G. (2019). Destroying things for pleasure: On the relation of sadism and vandalism, *Personality and Individual Differences*, 140,52-56.
- Siegel, L(1998); *Criminology*, London: Wads Worth Publishing Company.
- Yavuz, A.& Kuloğlu, N. (2011). The effects of locational factors on vandalism in the seaside parks, *Scientific Research and Essays*. 6(20), 4207e4212.

Student vandalism behaviors in Iran (meta-analysis of research from 1999 to 1399)

Seyed ali mirlohi, Taha Ashayeri ,tahere jahanparvar ,maryam amin

Abstract

Background and purpose: student vandalism, a social problem in the sense of destructive behavior; It is disruptive and illegal with the aim of hitting public property and social order. The main purpose of the research is to study the factors affecting vandalism behavior among students. Research method: meta-analytic research method (cma2); statistical population (45 cases); sample size of 23 studies; Deliberate and non-probability sampling method; The time period is 1378 to 1400. Findings: The results show that at the micro level (family factors: family cohesion, family emotional support, sociability in the family, socio-economic base, cultural capital), medium (school factors: social interaction, social participation, sense of social belonging, social trust, social control, social capital) and at the macro level (societal factors: social dissatisfaction, relative deprivation, differential cohabitation, socio-political anomie) has a significant effect on students' vandalism behavior. Result: Finally, by modifying and managing the educational models of the school; Strengthening the structure of the family institution and reducing the problems of the society (cultural, economic and social) can prevent the occurrence of vandalism.

Keywords: social anomie; students; ethnic identity; vandalism